

Debat over stellingen van Le Roy kreeg juiste vorm

Laat ik beginnen met te zeggen, dat ik erg heb moeten grinniken om de eerste aflevering van 'Tegenvoeters', een nieuwe vijfdelige serie van Adriaan Venema, van wie me verteld is dat hij op zijn werktafel vier schrijfmachines naast elkaar heeft staan, met in elke machine een ander project, een roman of een artikel of een tv-spel, waar hij dan afwisselend aan kan werken, het ene weer opvallend als hij een beetje moe is geworden van het andere. Kortom: een tegenstander van de verwerpelijke mono-cultuur, waar later op de avond over gediscussieerd werd.

Ik moet zeggen dat het tv-spel dat uit zijn spelenschrijfmachine gerold is, op onmiskenbaar talent in die richting duidt. Het steeds echtbaar dat in de besloten dorpsgemeenschap verzeild raakt, werd weliswaar niet zonder enige overdrijving getypeerd (hetzelfde gold voor de dorpsbewoners), ik zal ook niet zeggen dat Venema dezelfde situatie zoals die in de film 'Strawdogs' optreedt ook maar enigzins wist te benaderen, maar hij heeft gevoel voor de snelle dialoog, maakte een erg aardig gebruik van herhalingen („Leentje! Ja pa? Ga aan je werk!”), er zat afwisseling in de scènes, en ik heb meer dan alleen gegrinnikt om de wijze waarop de caféhouder de bestellingen van Jules Croiset interpreteerde. Trouwens, Kiki Mol liep er ook erg leuk tussendoor, een deel van de eer zal wel aan regisseur Nick van den Boezem toekomen.

Ik werd ook erg geboeid door het tv-verslag van het openbaar debat over 'de stellingen van Louis le Roy' Neerlands bekendste tuinman, over wiens opvattingen („onkruid bestaat niet”, bijvoorbeeld) de laatste jaren steeds meer wordt geschreven. Henk de By en Ruud Brouwers hadden een heel detachement aan deskundigen opgetrommeld, maar waren zo verstandig geweest het drie uur durende debat terug te brengen tot een 'essentie' van vijftig minuten. Je kreeg daardoor een soort ping-pong-spel van over en weer kaatsende meningen, die vaak op stellingen leken, persklaar voor een proefschrift.

„Een oude cultuur die langzaam tot stand is gekomen is fijnkorrelig, gevarieerd, maar alles wat plotseling tot stand moet komen brengt eentonigheid met zich mee”. — „Overal waar de natuur begint, begint zij met diversiteit”. — „Vroeger bouwde men in dierentuinen grote, hygiënische, betegelde ruimten, maar de dieren voelen zich beter thuis en stichten eerder een gezinsleven in een goedkopere, maar gevarieerde ruimte”. — „Er leven twee krachten in de menselijke natuur, de ene in de richting van differentiatie, de andere in de richting van dwang. Er is momenteel te veel dwang”. — „We moeten vechten voor het behoud van de menselijke schaal”. — „De mensen onderhouden ook hun eigen tuin, daar-

om moeten zij zich kunnen identificeren met hun onmiddellijke woonomgeving”. — „Het toeval, de verrassing, de onhandigheid vormen te zamen de deskundigheid van de ondeskundige”.

Ik deed nu maar even een greep uit de meest citeerbare opmerkingen, hoewel er veel meer gezegd werd over de stelling waarmee men begon: „Als mensen behoefte hebben aan afwisseling en veelzijdigheid, waarom maken ze dan overal een eentonige omgeving?” We kregen ook frappante voorbeelden te zien (in Delft, in Den Haag en uiteraard in Heerenveen waar Le Roy zijn baanbrekende, of beter gezegd: zijn gazonbrekende werk begon), waaruit blijkt dat men meer en meer gaat inzien dat er leukere mogelijkheden zijn dan een plantsoen met gras en struiken tussen de flatgebouwen. Ik geloof dat de vorm waarin dit debat gegoten werd de enig juiste was, ook al was er nu veel onkruid uit weggewied dat naar de opvattingen van Le Roy in natura had moeten blijven bestaan. Wie het totale debat van drie uur wil herlezen, kan daarvoor bij de VARA terecht, die het samen met het TA-BK (een tijdschrift voor architectuur) organiseerde.

Sommige van de opmerkingen van de deelnemers vroegen er als het ware om, nog eens nader in een kort tv-programma te worden bekeken. Mathijsen bijvoorbeeld vroeg zich af hoe het kwam dat die delen van de hersens die de controle beheersen, zoveel meer ontwikkeld zijn dan die delen van de hersens die de emoties regelen. Hé, denk ik dan, is dat zo, hoe zou dat komen, daar zou ik wel iets meer over willen weten. Ik voorspel u: eens zal ook dit op de televisie komen, zoals ook de herfst eraan komt. Althans als ik het Franse lied mocht geloven waarmee de uitzending werd uitgeluid.

NICO SCHEEPMAKER